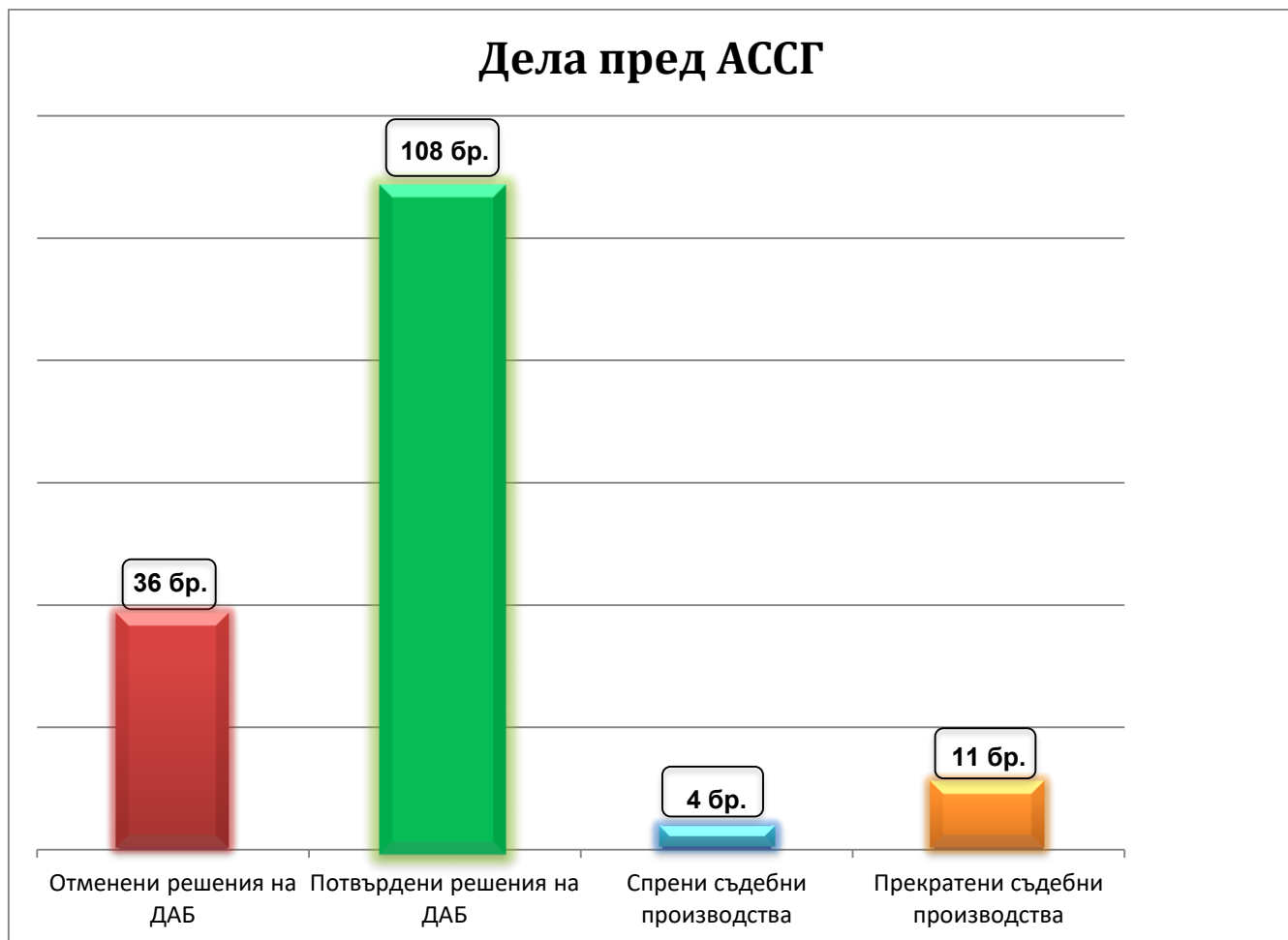

АНАЛИЗ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА ЗА 2023 Г.

За отчетния период 1 януари – 30 декември 2023 година по дела, образувани по реда на Закона за убежището и бежанците /ЗУБ/, е осъществено процесуално представителство от юрисконсулти от дирекция „Качество на процедурата за международна закрила“ /КПМЗ/. **Юрисконсултите от КПМЗ се явиха общо на 283 дела** пред първа и втора инстанция, респ. Административен съд София-град /АССГ/ и Върховен административен съд /ВАС/. Към 30.12.2023 г. АССГ се е произнесъл със 144 решения, **108 от които (75%) са в полза на ДАБ при МС, а 36 (25%) са в полза на чужденеца**, обжалвал решението на председателя на ДАБ.

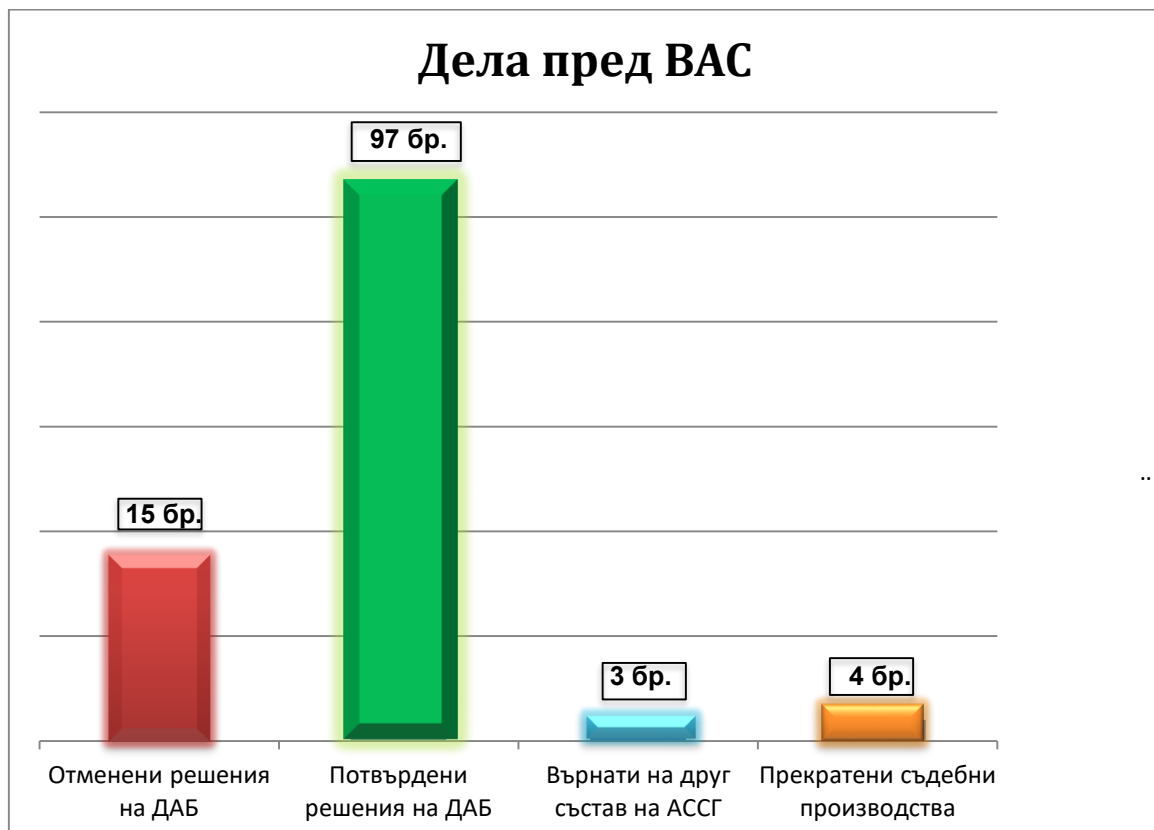
ДЕЛА ПРЕД АССГ – статистически данни:

1. Постановени решения – 144 бр.
2. Отменени решения на ДАБ – 36 бр.
3. Потвърдени решения на ДАБ – 108 бр.
4. Прекратени производства с определения – 11 бр.
5. Спрени съдебни производства – 4 бр. (преюдициално запитване)

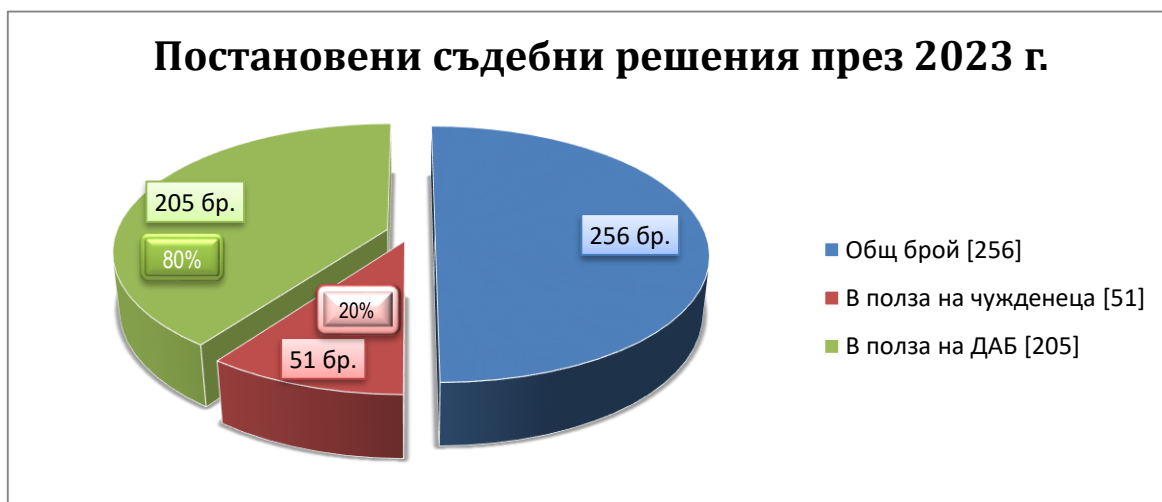

ДЕЛА ПРЕД ВАС – статистически данни:

1. Постановени решения – 115 бр.
2. Отменени решения на ДАБ – 15 бр.
3. Потвърдени решения на ДАБ – 97 бр.
4. Върнати на друг състав на АССГ – 3 бр.
5. Прекратени производства с определения – 4 бр.

За отчетния период общият брой на постановените съдебни решения в полза на административния орган е 205, а броят на решенията в полза на чужденеца е 51

**Настоящият съдебен анализ включва анализ на постановените съдебни актове,
относно:**

I. Подадени от сирийски граждани жалби против решения на ДАБ, с които е отказано предоставяне на международна закрила, с довод, че Република Турция следва да се приеме за сигурна трета страна по смисъла на закона (§ 1, т. 9 от ДР на Закона за убежището и бежанците (ЗУБ));

II. Процедура за събиране на семейства на основание чл. 34 от ЗУБ (зачитане на целостта на семейството и съблюдаване на висшия интерес на детето), както и на решения за предоставяне на хуманитарен статут по чл. 9, ал. 8 от ЗУБ по отношение на „лица от уязвима група“;

Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани на Руската федерация срещу решения на административния орган за отказ от предоставяне на международна закрила;

IV. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани на Република Турция срещу решения на административния орган за отказ от предоставяне на международна закрила;

V. Жалби против решения на ДАБ, с които е отказано предоставяне на международна закрила на други търсещи международна закрила граждани, пристигащи от държави и региони в Африка и Азия (Афганистан, Пакистан, Иран, Ирак, Суадитска Арабия, Йемен, Мароко, Тунис, Алжир, Палистина и Египет);

VI. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани на Руска федерация срещу решения на решаващ орган за прехвърляне в друга държава – членка на ЕС съгласно Регламент „Дъблин“;

VII. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани, настанени в помещение от затворен тип в ПМЗТ – кв. Бусманци, поради постъпила в ДАБ информация от Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС), съгласно която въпросните чужди граждани представляват заплаха за националната сигурност;

VIII. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани с предоставена международна закрила срещу решения на административния орган за отнемане на предоставената закрила;

IX. Постановени съдебни актове с произнасяне по чл. 4, ал. 3 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) – (принципът „Non refoulement“, забрана за връщане));

X. Съдебна практика във връзка с приложението на чл. 92 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ);

XI. Предоставяне на временна закрила.

I. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани на Сирия срещу решение на административния орган за отказ от предоставяне на международна закрила с аргумент, че Република Турция представлява „сигурна трета държава“ по смисъла на ЗУБ.

През 2023 г. бяха постановени значителен брой съдебни решения в полза на административния орган, в които се приема, че кандидатът за международна закрила не е непосредствено повлиян от ситуацията в държавата си по произход. В тези случаи молителят е пребивавал значителен период от време в трета страна, където са налице нормални условия за живот и не съществува риск от преследване или от тежки посегателства, съответно се приема, че липсват основания за предоставяне на международна закрила. Тези случаи касаят основно сирийски граждани, търсещи международна закрила в Република България. Съдът приема, че завръщане в Сирия е неподходящо от гледна точка на личната безопасност на чужденците, но Република Турция отговаря на всички законови критерии за сигурна трета страна. В повечето от случаите кандидатите са пребивавали на турска територия легално, имали са достъп до пазара на труда, образование, здравни грижи и социални услуги.

В тази група решения важно значение имат справките, изготвяни от дирекция „Международна дейност“ на ДАБ, на които се съдът се позовава, анализирайки ситуацията в страната по произход и в страната на обичайно пребиваване на чужденците. Позовавайки се на тях съдебните състави стигат до извода, че са изпълнени кумулативните изисквания на закона за приемане на Турция като трета сигурна страна.

Съдът в процесните решения е разгледал подробно данните от официалните справки за обстановката в Сирия и Турция и е мотивирал решенията си именно с установеното в тях актуално положение в държавата на произход на чужденеца и в Република Турция, като е отчел продължителното пребиваване за период по-дълъг от 6 месеца.

Необходимо е да се отбележи, че Република Турция запазва географското ограничение на Конвенцията за бежанците от 1951 г. и я прилага само за бежанци с произход от европейски държави. Във връзка с посоченото обстоятелство, през месец април 2013 г. е приет всеобхватен, насърчен от Европейския съюз, Закон за чужденците и международната закрила, който установява специална правна рамка за убежището в Република Турция и потвърждава задълженията на Република Турция към всички лица, нуждаещи се от международна закрила, независимо от страната им на произход. Според ВКБООН, европейското законодателство в областта на убежището и миграцията е ясно видимо в турското законодателство в областта на убежището благодарение на тази реформа, като са приети следните правно регламентирани възможности по отношение на сирийските граждани, намиращи се на територията на Република Турция:

Всички сирийски бежанци, които търсят закрила в Република Турция, са обхванати от режима на временната закрила, включително тези, които не могат да представят никакви документи за самоличност от Сирия. На ползващите се от временна закрила е осигурена закрила и помощ в Турция, което включва:

- правото на пребиваване и престой в Турция до намиране на по-трайно решение на ситуацията, в която се е оказало съответното лице;
- защита срещу принудително връщане в Сирия;
- достъп и осигуряване на най-основните права и потребности на съответните лица.

Действащият в Турция Регламент за временната закрила обхваща и правно урежда набор от права, услуги и помощ за ползвателите на временна закрила. Въпросните права, услуги и помощ включват достъп до здравеопазване, образование, социално подпомагане, психологическа подкрепа и достъп до пазара на труда. Според текста на чл. 3, буква f) от турския Регламент за временна закрила, в Република Турция под термина „временна закрила“ се разбира: „Статут на закрила, предоставян на чужденци, които са били принудени да напуснат страните си на произход и не са в състояние да се завърнат в тези страни и са пристигнали или пресичат турските граници масово, за да търсят спешна и временна закрила и чиито молби за международна закрила не могат да бъдат оценени на индивидуална основа“.

Съгласно чл. 9, ал. 1 на посочения Регламент, решението за временна закрила се взема от Министерския съвет (след 2018 г. от президентската институция) по предложение на Министерство на вътрешните работи. Турското правителство, чрез провинциалните си управления, издава идентификационни документи за временна закрила на лицата, чиито регистрационни процедури са приключили. Идентификационният документ за временна закрила дава право на оставане/престой на територията на Турция. Турските власти предлагат защита срещу връщане на всички неевропейски лица, търсещи убежище, които отговарят на определението за бежанец съгласно Конвенцията на ООН за статута на бежанците от 1951 г. Властите продължават да прилагат правната рамка и процедурните гаранции за лицата, които търсят или се нуждаят от международна закрила. Правителството на Турция си сътрудничи със Службата на Върховния комисар за бежанците на ООН (ВКБООН) и с други хуманитарни организации при предоставянето на закрила и помощ на условни бежанци, завръщащи се бежанци, лица без гражданство, кандидати за международна закрила, притежатели на статут и лица, ползващи се с временна закрила. Република Турция се явява трета сигурна страна за сирийските граждани и с оглед разясненията дадени от ВКБООН в Правните съображения относно връщането на лица, търсещи международна закрила от Гърция в Турция, публикувани на сайта на ВКБООН (Legal considerations on the return of asylum-seekers and refugees from Greece to Turkey as part of the EU-Turkey Cooperation in Tackling the Migration Crisis under the safe third country and first country of asylum concept - <https://www.unhcr.org/protection/operations/56f3ec5a9/legal-considerations-re-turning-asylum-seekers-refugees-greece-turkey-under.html>), във връзка с понятията сигурна трета страна и първа страна на убежище съгласно Сътрудничеството между Европейския съюз и Турция в контекста на мерките за миграционната криза.

1. В анализа на решенията, с които се потвърждава индивидуалния административен акт, се открояват следните решения:

По описа на АССГ са потвърдени 25 решения за отказ от предоставяне на международна закрила от общо 40 подадени жалби, а от общо 35 подадени пред ВАС жалби за отчетия период, 32 решения са постановени в полза на ДАБ.

В мотивите на *решение № 2798/24.04.2023 г., 35-ти състав по описа на АССГ*, съдът е посочил, че: „намира, че административния орган правилно е съобразил събраните доказателства по делото. Правилно в решението е прието, че чужденецът е пребивавал в трета държава, различна от държавата му по произход, и че същата представлява „трета сигурна държава“ по смисъла на §1, т.9 от ДР на ЗУБ. Същият, при постановяване на решението, е изпълнил задължението си, регламентирано в чл. 75, ал. 2 от ЗУБ при произнасяне на молбата за статут да прецени всички относими факти, свързани с личната положение на молителя, с държавата му по произход или с възможността да се ползва от закрилата на друга държава. Административният орган правилно е приложил закона и не е допуснал съществено нарушение на административнопроизводствените правила, което да представлява основание за отмяна на обжалвания акт“.

В *решение № 6126 от 18.10.2023 г. по адм. д. № 2032/2023 г. по описа на 42 състав, АССГ*, е констатирано следното: „Производството е протекло при стриктно спазване на процедурите, регламентираните в закона и приложимата европейска директива. Счита се, че декларираната причина кандидатът да напусне Сирия, а впоследствие и Република Турция, има личен, социално-икономически характер и е извън обхвата на ЗУБ.

В случая понятието "трета сигурна държава" е приложено след извършена индивидуална преценка на бежанската история на молителя, взето е предвид изложеното от него в хода на интервюто, че същият е живял седем години в Турция, работел е там с цел събиране на средства, но е напуснал тази държава не по други, а по икономически подбуди, защото средствата му били недостатъчни.

Съдът намира, че събраните в съдебното производство доказателства, при приложение на глава II, § 62 от Наръчника по процедури и критерии за определяне статут на бежанец, издаден от службата на Върховния комисариат на ООН за бежанците, сочат на извод, че жалбоподателят е "мигрант" (лице, което по причини, различни от изброените в определението за бежанец, дадено в Женевската конвенция от 1951 г. и Протокола от 1967 г., доброволно напуска страната си, за да се засели другаде), а не лице, търсещо закрила поради обстоятелствата по чл. 8, ал.1 ЗУБ.

Съдът счита, че административният орган правилно е приложил материалния закон. Правилно бежанска история е обсъдена във връзка с чл. 75, ал. 2 ЗУБ, и правилни и законосъобразни са изводите на административния орган в тази насока. С оглед на горното жалбата се счита за неоснователна и като такава следва да бъде отхвърлена.“

В *Решение № 11402 от 22.11.2023 г. по адм. д. № 5692/2023 г. по описа на ВАС*, образувано по касационна жалба на заместник-председателя на ДАБ, съдебния състав е приел за основателна касационната жалба, защото отказът за предоставяне на хуманитарен статут, базиран на категоричен извод за Турция като "трета сигурна

държава" за жалбоподателя, е постановен при спазване на законовите условия уредени в чл. 75, ал. 2 ЗУБ.

Съдебният състав не намира за основателно възприетото от първоинстанционния съд становище, според което административният орган не е събрал и обсъдил актуалната информация за състоянието на сигурността в Република Турция, както и че не следва да се приема, че тя е "трета сигурна държава" по смисъла на легалната дефиниция по § 1, т. 9 ДР ЗУБ. Счита, че молителят е пребивавал необезпокоявано в Турция, като семейството му още е в тази страна и липсват безспорни доказателства, че има опасност те да бъдат върнати в Сирия, предвид предоставения от Турция статут на временна закрила на сирийските граждани.

2. Постановени решения на АССГ и ВАС, които отменят решения на заместник-председателя на ДАБ за отказ от предоставяне на международна закрила.

По описа на АССГ са отменени 15 решения за отказ от предоставяне на международна закрила от общо 40 подадени жалби, а от общо 42 касационни жалби пред ВАС, 3 съдебни решения са постановени в полза на сирийски граждани.

В решение № 2972 от 03.05.2023 г. на АССГ, 45 състав е приел, че остават спорни предвидените обстоятелства, даващи възможност да се приеме, че по отношение на чуждия гражданин Република Турция се явява „трета сигурна страна“.

Съдебният състав намира, че следва да има позоваване на общодостъпни източници на информация за страната по произход на търсещия закрила, намираща се на следните интернет-страници, утвърдени като сигурни, според Методологията на Агенцията за убежището на ЕС: www.econet.net; www.Amnesty.org; www.hrw.org;

В последния публикуван през 2023 г. доклад, касаещ спазването на човешките права в Република Турция, в раздела „Бежанци, търсещи убежище и емигранти“ е отбелязано, че тъй като опозиционните политици все повече подхранват антибежанските настроения, като се застъпват за връщането на сирийци в разкъсваната от война Сирия, президентът Ердоган отговаря с обещания да презасели сирийци в окупираните от турция райони на Сирия. Стотици сирийски мъже и някои момчета са били незаконно депортирани в Сирия, често като са били задържани и принуждавани да подпишат формуляри за доброволно връщане. В доклада се сочи, че връщанията на нелегално пристигнали лица на територията на страната остава проблем. При около 2000 нередовни влизания на ден в Република Турция, само 200 души са изпратени в центровете, така че останалите или са върнати обратно, или успяват да отидат в други градове.

Чужденецът няма възможност да поиска статут на бежанец, по смисъл на Женевската конвенция и при предоставянето му да се ползва от международна закрила като бежанец. Безспорно обемът на предоставяната „временна закрила“, така както е определен в турското законодателство, не съвпада в обема на статута на бежанец и на ХС, определени в Женевската конвенция и в Директива 2011/95/ЕС. С случая би могло да се приеме, че след като чужденеца е пребивавал незаконно на територията на Република Турция, не е сигурно дали се е регистрирал и да ли е поискал предоставяне на „временна закрила“, същият няма да бъде приет на територията на Република Турция, ако бъде върнат там от българските власти.

Съдът намира, че в разглеждания казус от значително съществено значение е да се вземат предвид и условията, предвидени в Директива 2013/32/ЕС, даващи възможност да се приеме, че по отношение на гражданин на държавата, която не е членка, трета държава, различна от държавата му по произход, може да бъде приета за „трета сигурна държава“. Според § 2 от Директива 2011/95/ЕС прилагането на понятието за сигурна трета страна се подчинява на нормите на националното право, а именно:

А) нормите, които предвиждат съществуването на връзка между кандидата и съответната трета страна, на основание на която е основателно кандидатът да отиде в тази страна;

Б) нормите, които се отнасят до прилаганите от компетентните органи методи, с които да се убедят, че понятието за сигурна трета страна може да се приложи спрямо определена страна и определен кандидат;

В) нормите, които съответстват на международното право и които позволяват индивидуално разглеждане с цел определяне дали дадена трета страна е сигурна за определен кандидат, което най-малко дава възможност на кандидата да обжалва прилагането на понятието за сигурна трета държава;

Поради това, че въпросната трета страна не е сигурна в неговия конкретен случай.

Важно е да се установи наличието на определена връзка между кандидата и съответната трета държава. Връзката е необходимо да бъде достатъчна ясно определена, за да се приеме разумно, че кандидатът ще се върне в третата страна. По отношение на определяне на обема на тази връзка, държавите – членки запазват широка свобода на преценката при прилагането на това условие в националното ниво. В някои държави за наличие на такава връзка се приема издадено в третата страна разрешително за пребиваване или местожителство, докато в други се търсят по-скоро лични връзки, като произход на кандидата, владението на официален език на третата страна, установени семейни, социални или културни връзки и т.н. Следователно решението следва да се основава на доказана връзка на кандидата с третата държава на предоставена на кандидата възможността да оспори тази презумпция за сигурност на третата държава.

Аналогични са: Решение № 1888 от 23.03.2023 г., на 19-ти състав по описа на АССГ; Решение № 2972 от 03.05.2023 г., 45-ти състав на АССГ; Решение № 3013 от 04.05.2023 г. на 69-ти състав на АССГ; Решение № 1886 от 23.03.2023 г. на 19-ти състав на АССГ и Решение № 2629 от 18.04.2023 г. 14-ти състав на АССГ.

II. Съдебни решения, свързани с правото на зачитане на целостта на семейството, висшия интерес на детето и с предоставяне на хуманитарен статут по чл. 9, ал. 8 от ЗУБ по отношение на „лица от уязвима група“.

По отношение на решенията засягащи тази категория лица, съдебната практика е разнородна. Наблюдава се подобряване на успеваемостта в потвърдените решения на административния орган, но въпреки това все още са налице случаи на отмяна на индивидуалния административен акт (ИАА) поради нарушения, свързани със защита на

интересите на непълнолетните или малолетните лица. За по-доброто онагледяване на съдебната практика в тази група, при анализа на решенията на съдилищата същите ще бъдат разделени на такива в полза на административния орган и съдебни актове, при които решението на ДАБ при МС е отменено.

1. От анализа на решенията, с които се потвърждава индивидуалния административен акт се открояват следните решения:

Съдът отхвърля подадените от чуждите граждани жалби срещу отказ да бъде разрешено събиране с членове на семейството по реда на чл. 34 от ЗУБ поради обстоятелството, че семейните връзки трябва да предшестват влизането на чужденеца на територията на страната, която положителна предпоставка не е налице по адм. дело № 11010/2022 г. по описа на ВАС, което е мотивирало съда да издаде Решение №2873 от 20.03.2023 г.

ВАС застъпва тезата, че обсъждането на най-добрия интерес на детето не може да замести липсата на установени от органа, а и от съда, други причини от хуманитарен характер по смисъла на чл. 9, ал. 8 ЗУБ. Обратното би довело до заобикаляне на закона, тъй като би разширило кръга на допустимите за предоставяне на международна закрила лица извън кръга на тези, по отношение на които са установени предвидените от законодателя предпоставки по чл. 9 ЗУБ, възпроизвеждащи условията по глава V от Директива 2011/95/ЕС / Решение № 1878 от 20.02.2023 г. по адм. дело № 8939/2022 г. по описа на ВАС/. Съгласно изложените мотиви добрата адаптация на детето в страната на търсената закрила, при установената по делото липса на която и да било от императивните материалноправни предпоставки по чл. 9, ал. 1, ал. 6 и ал. 8 ЗУБ, не е достатъчна за целите на международната закрила, при която хуманитарен статут се предоставя само по изключение и при наличието на предвидените в закона предпоставки.

В случаите, в които не са представени документи относно твърдения за заболяванията на член от семейството при подадена молба по чл. 34 от ЗУБ, административния орган трябва да укаже на молителя, че е необходимо да представи документи за своите твърдения /решение №2460 от 08.03.2023 г. по адм. дело 11400/2022 г. по описа на ВАС/.

При разглеждане на молби за предоставяне на международна закрила, касаещи малолетни/непълнолетни чужди граждани задължително трябва да се спазват процедурите на ЗУБ и Закона за закрила на детето /чл. 15, ал. 5 от ЗЗДет./, които регламентират защита правата на децата. В този смисъл в административното производство задължително трябва да участва социален работник, да бъде изготвен социален доклад /решение № 4313 от 24.04.2023 г. по адм. дело № 782/2023 г. по описа на ВАС/. Пак в същото решение – за защита правата на децата е необходимо да се извърши преценка как ще бъдат защитени правата на децата при завръщането им в държавата по произход, както и произнесяне в съответствие с изискванията на Директива 2011/95/ЕО, а именно: запазване цялостта на семейството и висшите интереси на децата.

Допуснати нарушения на разпоредбите на Закона за закрила на детето в производства по разглеждане на молби за международна закрила водят до незаконосъобразност на постановения административен акт, когато са констатирани съществени нарушения на процесуалните правила, засягащи правото на защита на търсещите закрила деца. Съгласно чл. 6а ЗУБ при прилагането на закона първостепенно значение има най-добрият интерес на детето. Преценката относно най-добрия интерес на детето следва да се извършва в съответствие с изискванията на Закона за закрила на детето и да се съобрази, че в т. 11 от § 1 ДР на ЗУБ.

Следва да се има предвид, че децата директно се причисляват към категорията на уязвимите лица по смисъла на чл. 30а ЗУБ и административният орган е длъжен да отчете това специфично положение.

При преценяването на висшия интерес на детето държавите членки обръщат особено внимание на следните фактори: възможностите за събиране на членовете на семейството на едно място; благосъстоянието и социалното развитие на ненавършилия пълнолетие, като се обърне особено внимание на неговата лична ситуация; съображенията за безопасност и сигурност, особено когато съществува риск ненавършилият пълнолетие да е жертва на трафик на хора; мнението на ненавършилия пълнолетие в съответствие с неговата възраст и зрялост. В съображение № 19 на Директива 2011/95 на Европейския парламент и на Съвета е посочена необходимостта да се разшири понятието "членове на семейството", за да се вземат предвид различните конкретни обстоятелства на зависимост и специално внимание, което да бъде отделено на висшия интерес на детето. В съображение № 18 е предвидено, че "висшият интерес на детето" следва да има първостепенно значение за държавите-членки при изпълнението на директивата. При определяне на висшия интерес на детето, държавите-членки следва да обръщат особено внимание на принципа за целостта на семейството /решение № 1767 от 20.03.2023 г. по адм. дело № 10673/2022 г. по описа на АССГ, 43 състав/.

2. Постановени решения на АССГ и ВАС, които **отменят** решения на заместник-председателя на ДАБ, за отказ по молба за събиране на семейство.

В решение № 3254 от 17.05.2023 г. по адм. дело № 3840/2023 г. по описа на АССГ, I-во отделение, 65-ти състав е отменил Решение № 6225 от 29.03.2023 г. в частта в която на жалбоподателя е отказано да се събере на територията на Република България със своята майка. С оглед издаване на исканото решение за събиране със семейството, молителят следва да установи, че майка му е „член на семейството“ му по смисъла на цитираната легална дефиниция. В тази разпоредба са предвидени две алтернативна хипотези, за да е налице материално правно основание за постановяване на позитивен за молителя акт.

Според първата, следва да се докаже, че родителят, с който иска събиране, не е в състояние сам да се грижи за себе си поради напреднала възраст и се налага да живее в едно домакинство с жалбоподателя, а според втората хипотеза – че родителят, с който иска събиране, не е в състояние сам да се грижи за себе си поради тежко заболяване и се налага да живее в едно домакинство с него. Предвидените във всяка от тези хипотези

предпоставки следва да са налице кумулативно. Напредналата възраст на лицето или наличието на тежко заболяване сами по себе си не са достатъчни, за да се приеме наличие на предпоставка за издаване на положително решение, ако се установи и докаже невъзможността на лицето само да се грижи за себе си.

В решение № 11520 от 23.11.2023 г. по адм. дело № 5691/2023 г. по описа на ВАС е отменил Решение № 6225 от 29.03.2023 г. в частта в която на жалбоподателя е отказано да се събере на територията на Република България със своята майка.

Според съдебният състав събраните по делото доказателства, въз основа на които се установява, че майката на оспорващия е живяла повече от 8 години в Истанбул с неговото семейство, а не при другите си деца в Австрия и Турция. След установяването на територията на България на оспорващия, на когото е предоставен хуманитарен статут, съпругата му и трите им деца, на които е разрешено да се съберат, майката вдовица, остава сама, доколкото преди това е живяла със семейството именно на този син. В хода на съдебното производство са събрани доказателства за здравословното състояние на майката, което може да се определи като тежко, както и че същата се нуждае от лечение и постоянно наблюдение, което налага да живее в едно домакинство със сина си. Неизясняването в административното производство на всички правнозначими обстоятелства, включително служебно чрез събиране на допустимите по АПК доказателства, и липсата на проверка за наличието на предпоставките по чл. 34, ал.1 вр. §1, т.3, б. "в" ДР ЗУТ, правилно е преценена като незаконосъобразност на оспорения отказ и основание за неговата отмяна.

В решение № 8160 от 22.12.2023 г. по адм. дело № 10011/2022 г. по описа на АССГ на 42-ти състав е отменил решение № 14105 от 21.09.2022 г. на председателя на ДАБ при МС.

В административното производство жалбоподателката е участвала като малолетно лице, като в хода му е навършила 14-годишна възраст – преди постановяване на обжалваното решение. Тя е дете по смисъла на чл.2 от Закона за закрила на детето, тъй като не е навършила 18 години. Поради това на основание чл.15, ал.7 във вр. с ал.1 ЗЗДет. според съда административният орган е следвало да уведоми дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на децата с цел неин представител да изрази становище, а при невъзможност – да предостави доклад. В случая процесуалните действия в административното производство не са се провели в присъствието на социален работник, нито е представен доклад. Макар да са налице данни за уведомяване на компетентната ДСП за образуването на административното производство, не е изчакано получаването на социален доклад, а в производството безспорно се засягат права и интереси на детето чужденец – това съставлява нарушение на чл.15, ал.6 от ЗЗДет. Не може да се приеме, че начин интересите на детето са били защитени според предписанията на закона. Обстоятелството, че жалбоподателката е придружена малолетна (впоследствие непълнолетна), и спрямо нея не са приложими разпоредбите на чл.25, ал.1 и ал.5 ЗУБ относно представителството на непридружените малолетни и непълнолетни, не изключва приложението на чл.15, ал.4, ал.6 и ал.8 ЗЗДет. Обстоятелството, че тя е била малолетна към момента на подаване на молбата за закрила, директно я причислява към категорията на уязвимите лица по чл.30а ЗУБ и административният орган е бил длъжен да изпълни закона, като при прилагане на

раздел II ЗУБ "Права и задължения на чужденците, търсещи закрила, по време на производството", е следвало да отчете нейното особено положение на малолетна. В настоящия случай това особено положение не е отчетено – нито в императивните разпоредби на Закона за закрила на детето при провеждането на производството, нито след това при обсъждане на молбата за закрила.

На следващо място, съда счита, че е налице нарушение поради разделянето на двете производства – това на жалбоподателката и другото на майка ѝ, тъй като няма законово основание за това. Производствата са били разделени изкуствено, както и приел и АССГ в решението, постановено по адм.дело № 10012/2022 г., образувано по жалба на майката против аналогично решение на ДАБ за отказ от предоставяне на статут – Решение № 7933 от 21.12.2022 г., оставено в сила с Решение № 7355 от 05.07.2023 г. на ВАС по адм. дело № 2596/2023 г. Малолетното, впоследствие непълнолетно лице няма собствена бежанска история, а нейната е неразривно свързана с тази на майка ѝ, която изрично декларираше, че част от проблемите за връщането ѝ в Русия са именно свързани с дъщеря ѝ и вероятността да и бъде спряно лечението. Разделянето на двете административни производства е ограничило правото на защита и на двете лица. По изложените съображения Съдът намира, че обжалваното решение следва да бъде отменено.

Аналогичен е случаят на ирански гражданин. В решение № 12658 от 15.12.2023 г. по адм. дело № 4221/2023 г. по описа на ВАС е отменил Решение № 1767 от 20.03.2023 г. по адм. дело. 10673 от 2022 г. по описа на АССГ на 43-ти състав.

III. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани на Руската федерация срещу решения на административния орган за отказ от предоставяне на международна закрила

За разгледания период са постановени общо 23 съдебни решения по дела, образувани срещу жалби, подадени от граждани на Руската федерация (РФ), с които оспорват отказ на заместник-председателя на Държавна агенция за бежанците при Министерски съвет да им бъде предоставена международна закрила пред АССГ.

Общо 17 от решенията са в полза на ДАБ, а 6 решения са в полза на руските граждани.

ВАС е постановил 13 решения, 11 от които в полза на ДАБ, а 2 в полза на руските граждани.

С постановените съдебни актове, АССГ отхвърля оспорването на руските граждани с мотив, че въпреки наличната информация, съдържаща се в представената справка от дирекция „Международна дейност“ (МД) на ДАБ относно авторитарната политическа система в РФ, както и обстоятелството, че опозиционните политици и активисти често са обект на изфабрикувани наказателни дела, по конкретно разгледаните казуси, не са налице основанията на чл. 8 и чл. 9 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) за предоставяне на международна закрила. АССГ приема, че в представените бежански истории не се съдържат данни за наличие на основателен страх от преследване или наличие на риск за живота или свободата на чуждите граждани.

Съдът приема за установено следното:

1) По отношение на характера и особеностите на военната служба в Русия: съгласно Федералния закон № 53-FZ от 1998 г. относно военните задължения и военната служба, руските граждани от мъжки пол между 18 и 27 години подлежат на наборна военна служба, от 2008 г. срокът на наборната военна служба е фиксиран на 1 година. За руските граждани изпълнението на военната служба се извършва чрез повиквателна. Не се твърди, че жалбоподателят е негоден за военна служба, в закона се съдържат и основания за освобождаване от военна повинност на определени граждани, както и категории граждани, които не подлежат на военна служба: изтърпели наказание "задължителен труд" поправителен труд и ограничаване на свободата, задържане или лишаване от свобода, лица с криминално досие, което не е заличено и лица, с образувано следствие или досъдебно производство или чисто наказателни преписки, предадени на съда за разглеждане. Също е предвидено и право на отсрочка за студентите за период, еквивалентен на обучението им. В справка също е обсъдено (л. 88 от делото) че през 1993 г. в Конституцията на Руската федерация е прието чрез всенародно гласуване правото на руските граждани да заменят военната си служба с алтернативна гражданска такава, в съответствие с миротворчески, философски и морално-етични, политически или религиозни убеждения. Към алтернативната гражданска служба можело да бъдат насочени само годни за военна служба граждани или годни с незначителни ограничения. В справка е посочено, че алтернативната военна служба се регулира от Федералния закон, обсъден е и срокът на алтернативната гражданска служба за руски граждани - 21 и 18 месеца в зависимост от организацията, в която служат. От тези данни следва, че поради възгледите си и нежеланието си да служи в руската армия, жалбоподателят е възможно да отбие военната си повинност чрез алтернативна военна служба, като полага труд като служител от цивилния персонал на въоръжените сили или като служи в органи, подчинени на федералните органи или на изпълнителната власт в Русия.

2) По въпроса подлежат ли на наказания лицата, които отказват военна служба и какви са въпросните наказания, посоченото по-горе за данните от справки за РФ за завишени мерки, се потвърждава изцяло. В справка на ДАБ е посочено, че след обявяване на частична мобилизация на 21 септември 2022 г. „Държавната Дума“ е предприела законодателни мерки, свързани със завишена отговорност за престъпления против военната служба, обсъдени са сроковете на наказанията лишаване от свобода, в това число и за дезертьорство или мобилизация. Изрично е посочен и цитиран адвокат, че според руските военни правила, военнослужещите, които отказват да се сражават в Украйна могат да бъдат уволнени, но не можело да бъдат наказателно преследвани, но при обявена пълномащабна война, правилата били съвсем различни. Настоящият статус на войната в Украйна давал право на руските военни законен път да откажат участие.

3) Според данните в справка, на наборните войници е забранено да служат в чужбина, включително в Украйна. На 9 март 2022 г. Министерството на отбраната на Руската федерация признава, че някои новобранци са изпратени в Украйна, преди това президентът е отрекъл такава информация, говорителят на президента съобщил, че е разпоредено разследване и наказание за длъжностните лица, допуснали това. В справки на Дирекцията са обсъдени периодичните заповеди за увеличаване на

целевия размер на армията, последно през септември 2023 г. Същевременно са изнесени редица данни, че в Украйна се сражават професионални и договорни войници заедно с членове на частни охранителни и военни компании, както и мъже, вербувани от самопровъзгласилите се Донецка и Л. народни републики. Руските военни служби засилвали усилията си за привличане на професионални войници, призовки получавали руснаци, които са служили в армията и имали боен опит.

В посоченото по-горе съдебно решение, съдът обсъжда и представената справка, изготвена от дирекция МД: *„На първо място в мотивите на решението /б.р. на ДАБ/ са обсъдени в достатъчна степен данните за обстановката в Руската Федерация и особеностите на военната служба относно военните задължения и военната служба, руските граждани от мъжки пол. Подлежат ли на наказания лицата, които отказват военна служба и какви са въпросните наказания; наборните войници е забранено да служат в чужбина, включително в Украйна; В справките на дирекцията е обсъдена подробно ролята на ЧВК В. Във войната в Украйна, изиграла според източниците, значителна роля за руското нахлуване в Украйна; Правилно Съда е извел извода, че представените призовки не доказват преследване по причините, обосноваващи предоставянето на статут на бежанец, а само обстоятелството, че е призован да служи военната си служба. Без основание са твърденията, че само поради факта, че руски гражданин е призован да отбие редовната си военна служба - като наборник, ще бъде изпратен на първа линия на фронта в Украйна. съда е приел, че „... участие в протести, заплахи от неизвестни лица, писането на песни (текстове), съдържащи протестни фрази ... не представляват материалноправни основания, по смисъла на чл. 8, ал. 1 от ЗУБ.... Ноторно известните факти за авторитаризма на президента на РФ и за протестите срещу войната в Украйна, са удобен повод за излагане твърдения за „преследване, основано на различно политическо мислене (см. чл. 8, ал. 1 ЗУБ), респ. за симпатизиране или за съпричастност (членство) към опозиционни групи. Такива твърдения обаче подлежат на доказаване. В информацията, съдържаща се в официалната справка за Руската Федерация има и твърдения за нарушаване/засягане на основни човешки права...Няма основание да бъде прието, че от страна на официалните власти на РФ се предприемат безогледно масови репресии срещу граждани, изразяващи по един или друг начин недоволство от политиката на президента.“*

По описа на АССГ са отменени 6 решения за отказ от предоставяне на международна закрила от общо 17 подадени жалби и 5 съдебни решения са постановени в полза на руски граждани от ВАС от общо 23 съдебни решения.

IV. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани на Република Турция срещу решения на административния орган за отказ от предоставяне на международна закрила.

За разгледания период са постановени общо 6 съдебни решения по административни дела, образувани срещу жалби, подадени от граждани на Република Турция, с които оспорват отказа на заместник-председателя на Държавна агенция за бежанците при Министерски съвет да им бъде предоставявана международна закрила в

полза на ДАБ пред АССГ и ВАС. Всичките решения са в полза на ДАБ при МС.

В постановеното от АССГ решение № 1726/17.03.23 г., по адм. дело № 10013/22 г., 63 състав са изложени мотиви съгласно които: „Административният орган изпълнява задълженията си за задълбочено и всестранно установяване на релевантните за неговата решаваща роля факти, а именно: извършва проверка доколко субективните опасения на жалбоподателя от преследване или реална опасност от тежко посегателство са обективни, обсъжда актуалната обстановка в страната по произход – Република Турция, като данните от справките на ДАБ съвпадат с отразеното в решението на заместник-председателя на ДАБ при МС.“

Заключението на АССГ е, че спрямо турския гражданин не се налице предпоставките на чл. 8 и чл. 9 от ЗУБ за предоставяне на международна закрила, като изрично е посочено, че чуждия гражданин е икономически мигрант с крайна цел - Република Франция.

В съдебни решения, постановени от ВАС по реда на инстанционния контрол, са отхвърлени касационните жалби на турските граждани, подадени срещу решенията, постановени от първостанционния съд.

Заключенията на ВАС са липса на основания по чл. 8 и чл. 9 от ЗУБ. Съдът е приел, че в държавата по произход не е налице опасност за здравето и живота на чужденците. Това заключение е изведено, както по отношение на Турция, така и за Иракски Кюрдистан, на чиято територия е пребивал турски гражданин, жалбоподател по адм. дело № 8868/22 г. на ВАС, с постановено решение № 2120/28.02.23 г.

Специално внимание следва да се обърне на мотивите на ВАС, изложени в решение № 5192/17.05.2023 г. по адм.дело № 1353/23 г. Турският гражданин твърди, че е член на въоръжената терористична организация ФЕТО /Фетулахистка терористична организация/. В тази връзка на две съдебни инстанции е изведен извод, че не се установява да е осъществено политическо преследване спрямо турския гражданин или други действия застрашаващи живота му или неговите права. В тази връзка ВАС се позовава и на представената справка от дирекция „Международна дейност“ вх. № ЦУ-23 г., видно, от която: „... в случаите на предполагаеми нарушения на правата на човека задържаните имат право да подадат жалба директно до Конституционния съд, докато се водят наказателните им дела... Предвид това, че Република Турция е ратифицирала Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи и Европейската конвенция за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отношение или наказание, както и допълнителните протоколи към двете конвенции, граждани на Турция които са изчерпали всички вътрешни средства за защита, имат право да подадат жалба в Европейския съд по правата на човека.“

В решението си ВАС отново излага мотиви за липса на основания по чл. 8 и чл. 9 от ЗУБ за предоставяне на закрила на турския гражданин. Съобразно особености на представената бежанска история, съда е изложил и мотиви относно изтъкнати от чужденеца лични причини да живее в Република България-децата му и майка им живеят в България и е наличен конфликт между нея и турския гражданин. Така изложените от чужденеца лични мотиви да потърси международна закрила в Република България, ВАС е приел, за неотнормими към разпоредбата на чл. 9, ал. 8 от ЗУБ, която касае

предоставяне на хуманитарен статут по „други причини от хуманитарен характер“.

V. Постановени съдебни решения по жалби против решения на ДАБ, с които е отказано предоставяне на международна закрила на други търсещи международна закрила граждани, пристигащи от държави и региони в Африка и Азия (Афганистан, Пакистан, Иран, Ирак, Саудитска Арабия, Йемен, Мароко, Тунис, Алжир, Палистина и Египет)

За разгледания период са постановени общо 46 съдебни решения по административни дела, образувани срещу жалби, подадени от граждани на региона на Близкия Изток и Африка, с които оспорват отказа на заместник-председателя на Държавна агенция за бежанците при Министерски съвет да им бъде предоставявана международна закрила.

По описа на АССГ са постановени общо 46 съдебни решения, които касаят граждани на Иран (7 бр. в полза на ДАБ и 2 бр. в полза на чуждия гражданин), Афганистан (13 бр.), Саудитска Арабия (1 бр.), Ирак (9 бр. в полза на ДАБ и 2 бр. в полза на чуждия гражданин), Мароко (1 бр.), Египет (2 бр.), Алжир (1 бр.), Ливан (1 бр.), Пакистан (1 бр.), граждани на Палестина (2 бр. в полза на ДАБ и 1 бр. в полза на чужденеца). **Постановените от ВАС** съдебни решения са общо 32 бр., от които – граждани на Ирак (9 бр. Решения в полза на ДАБ при МС и 3 бр. решения в полза на чужденеца), гражданин на Пакистан (1 бр.), гражданин на Иран (5 бр. в полза на ДАБ при МС и 3 бр. в полза на чужденеца), гражданин на Палестина (3 бр. в полза на ДАБ при МС и 1 бр. решение в полза на чужденеца), гражданин на Йемен (1 бр.), гражданин на Тунис (1 бр.), гражданин на Ливан (1 бр.), Мароко (1 бр.), Афганистан (2 бр. в полза на ДАБ при МС и 1 бр. в полза на чужденеца).

В разгледаните по описа на АССГ административни дела, касаещи жалби на ирански граждани срещу отказ да им бъде предоставена международна закрила, съда е изложил мотиви за липса на основания по чл. 8 и чл. 9 от ЗУБ за предоставяне на закрила. Съдът е извел и доводи относно обстоятелството, че: *„Общата обстановка в Иран сама по себе си не дава основание да се прием, че е налице опасение от преследване по смисъла на Женевската конвенция от 1951 година, още повече, че причината да дойде в РБ е желанието за по-добър живот“* - решение № 3041/05.05.2023 г. по адм.дело № 1660/23 г. на АССГ, 9 състав.

В решение № 3040/05.05.23 г. по адм.дело № 1465/23 г. на АССГ, 9 състав, съда излага и мотиви относно обстоятелството, че иранския гражданин е подал молба за закрила в Република България едва след издаване на Заповед за принудително настаняване в СДВНЧ, като целта на чужденеца не е била да потърси закрила, а да си осигури по-добър начин на живот. Въз основа на събраните доказателства съда е извел извод, че иранските граждани от арабски произход не са дискриминирани в Иран. Чуждият гражданин навежда доводи в обратната насока, но съда приема, че следва да се кредитира съдържащата се в справка, изготвена на 16.03.2023 г. от дирекция „Международна дейност“ информация, с източник австралийското Министерство на външните работи и търговия, видно, от която арабите в Иран не са специален обект на дискриминация въз основа на тяхната етническа принадлежност.

В горното съдебно решение са обсъдени протестите в Иран, но изводът на

съдебния състав е, че иранския гражданин не е бил персонално застрашен по какъвто и да било начин в своята държава на произход.

Адм.дело № 1680/23 г. по описа на ВАС е образувано по подадена от заместник-председателя на ДАБ при МС жалба срещу решение на АССГ, с което е отменен издадения административен акт. ВАС се е произнесъл с решение № 5677 от г., с което е уважил подадената от страна на ДАБ при МС касационна жалба и е отменил първоинстанционното решение на АССГ, предмет на касационната проверка. Мотивите на ВАС касаят констатации за противоречива бежанска история, доброволно напускане на държавата по произход – Пакистан, като причините за това са икономически, лични, социални и битови. По реда на инстанционният контрол, обжалваното решение на АССГ е отменено с изложени доводи, че спрямо пакистанската гражданка не са налице основанията на чл. 8 и чл. 9 от ЗУБ за предоставяне на международна закрила.

Адм.дело № 4725/2023 г. на ВАС е образувано по подадена от ДАБ чрез юрк. касационна жалба срещу решение № 173/09.03.2023 г., постановено по адм.дело № 155/2023 г., по описа на АС-Хасково, с което е отменен административния акт на заместник-председателя на ДАБ при МС за отказ да бъде предоставена международна закрила на чужденеца. ВАС се е произнесъл с решение № 6169 от 08.06.2023 г., с което е приел касационната жалба за основателна и е отменил обжалваното първоинстанционно решение. Освен, че извежда извод, че не са налице основанията на чл. 9 от ЗУБ за предоставяне на хуманитарен статут на йеменския гражданин, ВАС излага следните мотиви относно тълкуването и прилагането на чл. 9, алк. 8 от ЗУБ: „При тълкуване волята на законодателя следва да се съобразят основните положения, закрепени в глава първа от закона, като се отчете, че хуманитарен статут, наред с другите форми, предвидени в чл. 1, ал. 2 от ЗУБ, представлява особена закрила, която се предоставя в изключителни случаи. Под „други причини от хуманитарен характер“ по смисъла на чл. 9, ал. 8 от ЗУБ се има предвид не всяка причина независимо от нейното естество, а хипотезата урежда останалите случаи, различни от изрично предвидените в ал. 1, въз основа на които да се установява същата по интензивност реална опасност от тежки посегателства срещу личността на чужденеца при завръщането му в държавата по произход. В конкретния случай такива не се изтъкват. Поради което по отношение на лицето не намират приложение чл. 9, ал. 8 от ЗУБ.“

В решение № 3658/05.04.2023 г. постановено по адм.дело № 11546/2022 г. по описа на ВАС, съдебния състав приема, че не са налице основанията на чл. 8 и чл. 9 от ЗУБ за предоставяне на международна закрила за чуждия гражданин, като същевременно съда изтъква, че „...общата обстановка по сигурността в Ирак и по-специално в Иракски Кюрдистан е стабилна. Тези обстоятелства се потвърждават и от приетата като доказателство в касационното производство Справка относно актуално положение в Ирак и в Иракски Кюрдистан с вх. № ЦУ-109 от 06.03.2023 г.“.

В решение № 4426/26.04.2023 г. по адм.дело № 984/2023 г. на ВАС се приемат изложените в касационната жалба, изготвена от юрк. на ДАБ при МС доводи за неправилност на първоинстанционното решение относно липсата на основания по чл. 8 и чл. 9 от ЗУБ, както и липсата на документ, издаден от ВКБООН, че чужденеца е с

т.нар. „мандатен статут“. Чуждият гражданин е лице, което ползва услугите на UNRWA, но от това не следва, че е лице със статут на бежанец по мандата на ООН.

В решение № 7054 от 20.11.2023 г. по адм.дело № 10040/2024 г., 65 състав по описа на АССГ, образувано по жалба на лице без гражданство от Палестина (Ивицата Газа), съда констатира, че отказа на административния орган да предостави международна закрила е незаконосъобразен, поради следните съображения: съдът намира, че с оглед установената актуална обстановка в Ивицата Газа, преценката на административния орган е необоснована, тъй като не кореспондира с актуалните данни и случващото се. В обстановката в страната на произход на кандидата за хуманитарен статут е претърпяла съществена промяна, която следва да бъде обсъдена и съобразена при вземане на решение. Поради наличие нови обстоятелства относно държавата на произход, решението се явява немотивирано и като незаконосъобразно следва да бъде отменено. Реалната опасност от тежки посегателства може да се основава на събития, настъпили след като чужденецът е напуснал държавата си по произход, както е в конкретния случай с настъпилите събития в Ивицата Газа, след като жалбоподателят е напуснал страната. Това налага отмяна на решението на председателя на ДАБ.

При разглеждането на молбата за закрила следва да се съобрази настъпилата промяна в обстановката в Ивицата Газа и с оглед на представеното удостоверение от посолството на Палестина следва да се прецени преустановена ли е помощта, от която се е ползвал чуждия гражданин по смисъла на чл. 12, пар.1, б. „а“ от Директива 2004/83 и дали все още притежава специфичен статут на бежанец и ползва закрилата на UNRWA в контекста на последните събития и обстановката в държавата на произход. В случай, че се установи, че преустановена закрилата на UNRWA, следва да се изследва възможността за предоставяне на хуманитарен статут по чл. 9, ал1, т. 3 от ЗУБ. Според АССГ следва да се анализира последно актуална към момента на разглеждане на молбата (при връщането с настоящото решение) информация относно обстановката в държавата по произход на молителя и да се съобрази постановеното от Съда на Европейския Съюз (голям състав) решение от 17 февруари 2009 година по дело С-465/07 (М. Е., N. Е. срещу S. van J.), по тълкуването и прилагането на член 15, буква в) от Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година. Следва да се прецени от органа "степената на характеризиращото протичащия въоръжен конфликт безогледно насилие и дали същата достига толкова високо ниво, че съществуват сериозни и потвърдени основания да се смята, че цивилно лице, върнато в съответната страна или евентуално в съответния регион, поради самия факт на присъствието си на тяхната територия се излага на реална опасност да претърпи посочените заплахи."

По отношение на Иран, в решение № 5296/18.05.2023 г. по адм.дело № констатирано, че не е обсъдена актуалната обстановка в държавата по произход, включително относимата към настоящия случай информация, че при протестите в Иран от средата на септември 2022 г. сред арестуваните лица има активисти, представители на медиите, журналисти и адвокати. Административният орган, макар да е предоставил тази информация едва със справката с вх. № МД-803/05.12.2022 г., е бил длъжен да я съобрази при произнасянето си по подадената молба за международна закрила. Освен това, когато молбата за закрила се приема за неоснователна поради отсъствие на

предпоставките по чл. 8 и чл. 9 ЗУБ административният орган е следвало да се мотивира и относно принципа "non refoulement" (забрана за връщане), залегнал в чл. 4, ал. 3 ЗУБ, въведен с чл. 33, ал. 1 от Конвенцията за статута на бежанците, който е длъжен да спазва. В конкретното административно производство е следвало да се извърши преценка дали в случай на връщане на чужденеца в страната му по произход, той ще е изложен на опасност от изтезания или друга форма на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание, поради обстоятелствата, които излага в бежанската си история – изповядваната от него религия и участието му в протестни действия. Макар по делото да се съдържат данни относно обстановката в Иран, административният орган не е изпълнил задължението си да обсъди последствията за чужденеца в случай на връщането му в страната по произход. По изложените съображения съдебен състав счита, че обжалваното решение на председателя на ДАБ при МС, следва да бъде отменено.

VI. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани на Руската федерация срещу решения на решаващ орган за прехвърляне в друга държава-членка на ЕС съгласно Регламент „Дъблин“.

За отчетния период пред АССГ са обжалвани 4 бр. решения на решаващ орган на ДАБ при МС, съгласно които чуждите граждани следва да бъдат прехвърлени в друга държава-членка на ЕС поради наличие на предвидени Регламент „Дъблин“ основания.

Всички съдебни производства касаят граждани на Руска Федерация, като в три от производствата жалбоподателите са членове на едно семейство. Решаващият орган на ДАБ е издал решения за разрешаване на прехвърляне на всеки един от руските граждани в Чешката Република, която е поела отговорност за тях по надлежния ред. Руските граждани са обжалвали пред АССГ административните актове. Съдебното производство е едноинстанционно и постановените съдебни решения не подлежат на обжалване.

С решение № 411/25.01.23 г. по адм.дело № 11578/22 г. на АССГ, 63 състав и решение № 2034/29.03.23 г. по адм.дело № 11452/22 г. на АССГ, 11 състав, жалбите на руските граждани са отхвърлени като неоснователни.

По отношение на бащата - пълнолетен руски гражданин, съда е приел, че не следва да се обсъжда висшия интерес на детето (решение № 2034/29.03.23 г. по адм.дело № 11452/22 г. на АССГ, 11 състав), каквито доводи са изложени в жалбата. Съдът е приел, че процедурата е спазена и жалбата е неоснователна.

В решение № 411/25.01.23 г. по адм.дело № 11578/22 г. на АССГ, 63 състав, в което съда се произнася по жалба на придружен непълнолетен руски гражданин, са изложени мотиви, че прехвърлянето в Чешка Република не нарушава висшия интерес на детето и е в съответствие с чл. 6, т.3, б. „а“, „б“, „в“ и „г“ на Регламента.

В противоречие на горните два съдебни акта, предвид обстоятелството, че производствата касаят членове на едно семейство, е постановено решение № 966 от 15.02.23 г. по адм.дело № 11577/22 г. по описа на АССГ, 26 състав. Съдебното производство е образувано по жалба на руската гражданка – лично и като майка на малолетното си дете. В постановения съдебен акт са изложени мотиви, че обжалваният

административен акт е издаден при неизяснена фактическа обстановка, без участие на представител на дирекция „Социално подпомагане“ по настоящата адресна регистрация на малолетното дете. АССГ се е мотивирал с непредставяне на социален доклад или становище по смисъла на чл. 15, ал. 6 от Закона за закрила на детето. На следващо място АССГ излага доводи, че не е отчетено заявеното от детето в интервю желание да остане в Република България. Първоинстанционният съд е констатирал, че не са представени данни относно процедурите по предоставяне на международна закрила на останалите членове на семейството. Съдът е счел, че липсата на тази информация го лишава от възможност да извърши дължимата проверка за законосъобразност относно спазването на изискванията на чл. 7 от Регламент 604/2013 при прилагане на критериите по Глава III.

Решението на съда е окончателно и не подлежи на обжалване. От дирекция КПМЗ е изготвена докладна записка с разяснения на съдебното решение до интервюиращия орган.

С решение № 476/27.01.23 г., АССГ, 19 състав по адм.дело № 11453/22 г. отменя административния акт на решаващ орган на ДАБ при МС, с което е разрешено прехвърлянето на руския гражданин в Кралство Испания. Мотивите на съда са, че от страна на ДАБ не е събрана информация от независими източници, от която да е видно, че в Кралство Испания правата на руския гражданин като лице, търсещо убежище, ще бъдат защитени. Съдът се позовава в мотивите на решението на информация, която сам е набавил, че в Кралство Испания правата на чуждите граждани в производство по предоставяне на международна закрила, не се спазват.

От дирекция КПМЗ е изготвена докладна записка до интервюиращ орган с разяснение на дадените указания от съда.

Постановени съдебни актове по жалби, подадени от граждани, настанени в помещение от затворен тип ПМЗ - кв. Бусманци, поради постъпила в ДАБ информация от Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС), съгласно която въпросните чужди граждани представляват заплахата за националната сигурност.

В АССГ са образувани 19 бр. съдебни дела по подадени жалби от чужди граждани, настанени в ПЗТ – кв. Бусманци на основание постъпила в ДАБ при МС информация от ДАНС, че лицата представляват заплахата за националната сигурност. От образуваните дела 2 производства са прекратени поради отпаднало основание – чуждият гражданин е освободен от ПЗТ и процесуалния му представител не възразява производството да бъде прекратено. Останалите 17 бр. съдебни производства са приключили със съдебни актове, с които АССГ отхвърля жалбите срещу решенията за настаняване на чуждите граждани в ПЗТ.

В постановените съдебни решения са изложени мотиви за основателност на административния акт, както следва:

- административният орган правилно обосновава издаването на решение за настаняване в ПЗТ с постъпилата от ДАНС информация, че конкретното лице представлява заплахата за националната сигурност, като административният орган

не е задължен от закона да посочва отделни конкретни действия, с които чужденеца представлява заплаха за националната сигурност, още повече, че тези данни представляват класифицирана информация (*решение № 3854/12.06.23 г. по адм.дело № 4350/23 г. на АССГ, 34 състав; решение № 917/14.02.23 г. по адм.дело № 278/23 г. на АССГ, 21 състав; решение № 1/03.01.23 г. по адм.дело № 9345/22 г. на АССГ, 34 състав*);

- правото на защита на жалбоподателите не е нарушено в хода на образуваните административни производства с оглед изложени твърдения, че чуждите граждани не са запознати с постъпилата от ДАНС информация. АССГ счита, че предвид секретния характер на съдържащата се в писмото информация, незапознаването на чужденеца с мотивите му не съставлява съществено процесуално нарушение поради обстоятелството, че в хода на обжалването оспорваният е упражнил в пълен обем правата си като страна в процеса с оглед възможността за запознаване с всички документи приложени и приети по делото, послужили за издаване на обжалвания административен акт (*решение № 3854/12.06.23 г. по адм.дело № 4350/23 г. на АССГ, 34 състав; решение № 917/14.02.23 г. по адм.дело № 278/23 г. на АССГ, 21 състав; решение № 1653/15.03.23 г. по адм.дело № 11213/23 г. на АССГ, 4 състав; решение № 1/03.01.23 г. по адм.дело № 9345/22 г. на АССГ, 34 състав; решение № 1081/20.02.23 г. по адм.дело № 11695/22 г. на АССГ, 45 състав*);
- ДАНС е специализиран орган за изпълнени на политиката по защита на националната сигурност и съгласно чл. 6, ал. 8 от ЗДАНС е оправомощен с осъществяване на контролна дейност във връзка с пребиваването на чужденците в Република България (*решение № 1580/10.03.23 г. по адм.дело № 10414/23 г. на АССГ, 3 състав*);
- председателят на ДАБ при МС е задължен да изиска становище от ДАНС относно всяко лице, подало молба за еждународна закрила и следва да се съобрази с получената от ДАНС информация – във всички съдебни решения.

Всички съдебни решения, разгледани в този раздел, касаят 13 сирийски граждани, 1 афганистански гражданин, 1 чужденец без гражданство, 1 турски гражданин, 2 ливански граждани, 1 гражданин на руска федерация.

VIII. Постановени съдебни актове по жалби, подадени от чужди граждани с предоставена международна закрила срещу решения на административния орган за отнемане на предоставената закрила.

За отчетния период са постановени 3 съдебни решения на АССГ, по подадени жалби на чужди граждани, с предоставена международна закрила срещу решения на председателя на ДАБ при МС за отнемане на предоставената закрила.

По две от административните дела подадените жалби са отхвърлени. В мотивите си съдебните състави са посочили, че административните актове са съобразени с изискванията за мотивираност на представеното становище на ДАНС, съгласно тълкуването, дадено в т. 2 на Решение по дело С-159/21 на Съда на Европейския съюз

(СЕС) по прюдициално запитване на Будапещенски градски съд с предмет свързан с „Общата политика в областта на убежището и имиграцията – Директива 2011/95/ЕС – Стандарти относно условията за предоставяне на статут на бежанец и субсидиарна закрила – Отнемане на статута – Директива 2013/32/ЕС – Общи процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила – Опасност за националната сигурност“. Съгласно посоченото решение „... не допускат национална правна уредба, съгласно която когато органи със специализирани функции, свързани с националната сигурност, са констатирани с немотивирано становище, че дадено лице представлява заплаха за тази сигурност, решаващият орган е длъжен системно да отказва да предостави субсидиарна закрила на това лице или да отнема предоставената по-рано международна закрила на същото лице, като се основава на споменатото становище.

В случая от представените от ДАНС писмени доказателства приобщени към настоящото дело, са изложени факти относно жалбоподателя. Тези писмени доказателства ... съдържат мотиви ... поради което не може да се приеме, че е налице немотивирано становище на органа със специализирани функции, свързани с националната сигурност – ДАНС, по смисъла на цитираното решение на СЕС.“ - решение № 1360/02.03.2023 г. по адм.дело № 360/23 г. на АССГ, 65 състав.

В решение № 1340/11.05.23 г. по адм.дело № 2476/23 г. на АССГ, 43 състав, цитираните по-горе мотиви, са допълнени с анализ на нормативната уредба, съгласно която председателят на ДАБ при МС действа при условията на обвързана компетентност и „... председателят на ДАБ при МС не притежава нормативно предвидена компетентност да извършва преценка и проверка на актове и писмени документи, издадени от специализирания орган ДАНС, съгласно изрично вменените му със закона правомощия – чл. 2, ал.1 и чл. 41, ал.1, т. 1 и ал. 3 от ЗДАНС.“

В същото решение е обсъдена и нормата на чл. 4, ал. 3 от ЗУБ, касаеща забраната за връщане на чужд гражданин на територията на държава, в която са застрашени неговите здраве и живот, като аргументирано е обсъдено, че в конкретния случай се прилага чл. 4, ал. 4 от ЗУБ, съгласно който жалбоподателя не се ползва от „забраната за връщане.“

Съдебните състави са приели, че административните актове, издадени от председателя на ДАБ при МС, с които се отнема предоставения на сирийските граждани хуманитарен статут, са правилни и обосновани и са издадени в съответствие с националното и европейско законодателство.

С решение № 2739/21.04.2023 г. на АССГ, 9 състав, е отменил решение на председателя на ДАБ при МС за отнемане на предоставен на чужденеца хуманитарен статут. Мотивите на съда са следните:

- в хода на административното производство са допуснати нарушения на административно производствените правила. От интервюиращият орган не са предприети действия да се установи местонахождението на чужденеца, въпреки изготвена докладна записка от директора на дирекция КПМЗ в тази връзка. До чужденеца е изпратено писмо на адрес, който той не обитава и това е известно на служителите в ДАБ. Съдът счита, че липсата на предприети действия по уведомяване на чуждия гражданин за започналото производство по отнемане на предоставения му хуманитарен статут, е опорочило самото производство.

Чужденецът е бил лишен от възможността да представи своите възражения, което е съществено нарушение на нормите на чл. 78 и 63а от ЗУБ, защото е ограничило правото на участие и правото на защита на лицето. Така мотивиран, съда е приел, че това е съществено процесуално нарушение, което е ограничило правото на защита на чужденеца и е основание за отмяна на решението.

В законовият срок решението не е обжалвано от юрисконсулт в дирекция КПМЗ поради невъзможност да бъдат преодолен и санирани допуснатите нарушения. Изготвена е докладна записка, с разяснения към интервюиращия орган относно дадените задължителни указания от съда.

Постановени съдебни актове с произнасяне по чл. 4, ал. 3 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) – (принципът „Non refoulement“, забрана за връщане).

В съдебният анализ за 2023 година е необходимо в отделна група да се включат постановените съдебни решения, в които изрично са изложени мотиви относно чл. 4, ал. 3 от ЗУБ – забрана за връщане на чуждия гражданин в държавата му на произход.

И в трите съдебни решения, които са постановени от ВАС, съдебните състави на касационната инстанция излагат сходни мотиви по отношение на направените в касационните жалби на чуждите граждани оплаквания относно липса на преценка от страна на административния орган приложим ли е принципът „non-refoulement“ (забрана за връщане).

В решение № 4431/26.04.23 г. по адм.дело № 982/23г. ВАС излага мотиви, че независимо от липса на изрично позоваване на цитираната норма в оспореният адм. акт, административният орган е изложил обосновани мотиви, касаещи приложението й. „ Установено е, че чуждият гражданин не е бил принуден да напусне страната си по произход поради наличие на заплахата за живота си или свободата му или опасност от изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание. Изводите на административния орган и на първоинстанционният съд в тази насока се основават на представените справки за актуалната ситуация в Гана и не се опровергават в рамките на съдебното производство. Ето защо, след като завръщането на жалбоподателя в страната по произход няма да застраши неговите живот и здраве и няма да го постави в опасност от изтезания или нечовешко отношение, поради което не е нарушен и принципът „non-refoulement“.

В решение № 2812/16.03.2023г. по адм.дело № 11823/2022 г. на ВАС, съда излага доводи, че в случай на неоснователност на молбата за закрила поради липса на основания по чл. 8 и чл. 9 от ЗУБ, административният орган е длъжен да се съобрази с принципът за „забрана за връщане“, съгласно който „...никоя договаряща държава не следва да експулсира или връща /"refouler"/ бежанец на територията, където са застрашени живота или свободата му, по причина на неговата раса, религия, националност, принадлежност към дадена социална група или политически възгледи. Изследване нарушен ли е този принцип, е извършено въз основа на представените в хода на производството доказателства за обстановката в страната, като следва пряко от нормата на член 18 от Хартата на основните права на Европейския съюз, според която правото на убежище се гарантира при спазване на правилата на

Женевската конвенция от 28 юли 1951г. и Протокола от 31 януари 1967г. за статута на бежанците, в съответствие с Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз. Предвид направените от административния орган изводи, че чуждият гражданин не е бил принуден да напусне страната си на произход поради наличието на заплахи за него по смисъла на чл.8 и чл.9 от ЗУБ, основани на преценката по представените справки за актуалната ситуация в тази страна, заместник - председателят на ДАБ при МС по същество е приел, макар и да не е изложил нарочни мотиви за това, че ако жалбоподателят се завърне в тази държава няма да са застрашени неговите живот и здраве, нито ще се наруши принципа "non-refoulement".

В горния смисъл са и изложените мотиви в решение № 2911/21.03.2023 г. по адм.дело № 7656/2022 г. на ВАС. Производството касае сирийски гражданин, пребивавал в Турция преди да влезе в Република България и подаде молба за международна закрила. Съдът е приел, че сирийският гражданин не е бил принуден да напусне нито държавата си на произход, нито Турция поради наличие на заплаха за живота или свободата му или опасност от изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание. Представените от процесуалният представител на ДАБ при МС справки от дирекция Международна дейност не се опровергават в съдебното производство. Въз основа на тази актуална информация е формиран обоснован извод, че завръщането на жалбоподателя в случая в трета сигурна държава – Турция, няма да застраши неговите здраве и живот и няма да го постави в опасност от изтезания или нечовешко отношение. От гореизложеното ВАС извежда обоснован извод, че и в трите казуса не е нарушен принципът "non-refoulement".

Х. Константна съдебна практика по приложение на чл. 92 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ).

В случаите, в които юрисконсулт от ДАБ изготви и депозира във ВАС касационна жалба, съда оставя жалбата без движение с указания да се внесе по сметка на ВАС сумата от 70.00 лв. /седемдесет лева/, която представлява държавна такса за разглеждане на касационната жалба. Предвид разпоредбата на чл. 92 от ЗУБ, дадените указания в тази връзка са неправилни и в противоречие на закона. Съгласно тази разпоредба, производствата по глава седма от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) се освобождават от заплащане на държавни такси. Касационният контрол на решението на административния съд намира своето основание в нормата на чл. 85, ал. 4 ЗУБ.

Систематичното тълкуване на нормата чл. 92 ЗУБ сочи, че същата е специална по отношение на чл. 227, ал. 1 от АПК, тъй като обхваща производствата с правно основание чл. 85, ал. 4 ЗУБ, поради което същите следва да се считат за освободени от държавна такса. За разлика от разноските за експертизи, от които са освободени единствено чужденците и то в хипотезата на липса на средства за средства за задоволяване на основните си жизнени потребности, от задължението за заплащане на държавна такса са освободени и двете страни при спазване на принципа за равенство на страните в съдебния процес. Законодателната техника, която е ползвана в изр. първо на чл. 92 ЗУБ поставя акцент не върху качеството на страната в производството (държавен

орган или чужденец), а върху самото производство: „Производства по реда на тази глава се освобождават”, т.е. законодателят е преценил, че заради вида на самото производство няма да се дължат държавни такси и разноски, а не заради особено качество на страната.

В този смисъл е и константната съдебна практика по дела пред ВАС по производства по глава седма от ЗУБ, по които касационен жалбоподател е бил административен орган от ДАБ при МС, по които до сега не са били дължими държавни такси за разглеждане на касационни жалби. В този смисъл в Решение № 6594 от 02.06.2021 г. по адм. дело № 4368/2021 г. съдебен състав на Четвърто отделение на ВАС изрично е приел, че разпоредбата на чл. 92 от ЗУБ е специална и по аргумент от чл. 91 от ЗУБ изключва приложението на общото правило на чл.227а, ал.1 от АПК, предвиждащо дължимост на държавна такса за касационното производство. Съдебният състав е отбелязал, че сумата от 70 лв. за разглеждане на касационната жалба по реда на глава седма от ЗУБ е недължимо събрана. По идентичен начин по молби с вх. № 9235/02.07.2021 г., вх. № 9238/02.07.2021 г. и вх. № 9236/02.07.2021 г. по описа на ВАС вече са били възстановени недължимо внесени суми за разглеждане на касационни жалби по реда на ЗУБ.

Във връзка с изложените мотиви в *решение № 12951/21.12.2023 г. по адм. дело № 6939/2023 г. на ВАС*, по отношение на заявената в съдебно заседание претенция на касатора в открито заседание искане за възстановяване поради недължимост на заплатената държавна такса за касационното производство, съдебен състав счита, че това искане е извън предмета на настоящото производство. Касационният съд се произнася по валидността и правилността на първоинстанционното съдебно решение. Даденото впоследствие искане на касатора за възстановяване на държавна такса с разпореждане от 15.05.2023 г. не съставлява част от обжалваното съдебно решение и върху него не се извършва контрол по законосъобразност в настоящия касационен процес, поради което претенцията за възстановяване на сумата следва да се осъществи по предвидения във вътрешните правила на съда ред за това.

Предвид гореизложеното, към момента юрисконсулти от дирекция КПМЗ изготвят и депозират пред ВАС молби за възстановяване на внесените от страна на ДАБ при МС недължими /съгласно разпоредбите на чл. 92 от ЗУБ/ държавни такси за разглеждане на подадените касационни жалби.

XI. Предоставяне на временна закрила.

На 4 март 2022 г. Европейският съюз въведе в действие Директива 2001/55/ЕО относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масов поток от разселени лица и мерките за постигане на баланс в усилията на държавите членки по приемане на такива лица и поемане на последиците от това (Директива 2001/55/ЕО).

С Решение за изпълнение (ЕС) 2022/382 на Съвета от 4 март 2022 г., в съответствие с член 5, § 1 от Директива 2001/55/ЕО е установено съществуването на масово навлизане в Европейския съюз на разселени лица, които е трябвало да напуснат Украйна вследствие на въоръжен конфликт.

В съответствие с посоченото Решение за изпълнение (ЕС) 2022/382 на Съвета от 4 март 2022 г. за установяване на съществуването на масово навлизане на разселени лица от Украйна по смисъла на член 5 от Директива 2001/55/ЕО и за въвеждане на временна закрила (Решение за изпълнение (ЕС) 2022/382 на Съвета от 4 март 2022 г), с Решение № 144 от 10.03.2022 г. на Министерския съвет (МС), на основание чл. 2, ал. 2 от ЗУБ, е предоставена временна закрила на разселените лица от Украйна в Република България от 24.02.2022 г. за срок от една година. С Решение № 95 от 1 февруари 2023 г. на МС, на основание чл. 2, ал. 2 от ЗУБ срокът на временната закрила е продължен до 4 март 2024 г. С Решение за изпълнение (ЕС) 2023/2409 на Съвета на Европейския съюз като взе предвид Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 г. относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланса между държавите членки в полагането на усилия за прием на такива лица, срокът на временна закрила, предоставян на разселените лица от Украйна лица е удължен до 04.03.2025 г.

На основание чл. 48, ал. 1, т. 2 и чл. 68, ал. 1, т. 2 от ЗУБ със Заповед № РД05-263/08.04.2022 г. Председателят на ДАБ при МС е наредил прекратяване на производствата по предоставяне на международна закрила, образувани след 14.03.2022 г. по молба на разселени лица от Украйна, до изтичане на първоначално определения срок на действие на временната закрила на 04.03.2023 г., съгласно чл. 4 от Решение за изпълнение (ЕС) 2022/382 на Съвета от 4 март 2022 г., а ако този срок бъде продължен – до датата, на която изтича срокът на продължаването му, освен в случаите, в които временната закрила е прекратена или отнета в съответствие с чл. 82, ал. 1 или ал. 2 ЗУБ. С посочената заповед е отменена Заповед № РД05-251/07.04.2022 г. на Председателя на ДАБ при МС.

Заповед № РД05-263/08.04.2022 г. на Председателя на ДАБ при МС е обжалвана пред АССГ. С Решение № 7901 от 21.12.2022 г., постановено по адм. дело № 3462/2022 г. АССГ е обявил за нищожна горепосочената заповед в частта ѝ по т. 4 и т. 5.

В своето решение АССГ е приел, че Закона за убежището и бежанците не предоставя компетентност на Председателя на ДАБ при МС да издаде общ административен акт за „сумарно“ прекратяване на множество отделни производства за предоставяне на международна закрила. Също така първоинстанционният съд е посочил, че липсва законова възможност за допускане по общ начин на предварително изпълнение на решения за прекратяване на производства, без да се отчита спецификата на всеки отделен случай. Съдебният състав е извел извод, че липсва законова разпоредба за прекратяване на производства за предоставяне на международна закрила, поради предоставяне на временна закрила. АССГ е счел, че в съответствие с член 17 от Директива 2001/55/ЕО лицата, ползващи се с временна закрила, имат право да подадат молба за международна закрила по всяко време.

В законоустановения 14-дневен срок първоинстанционното решение е обжалвано пред Върховния административен съд. С Решение № 7885 от 14.07.2023 г., постановено по адм. дело № 1992/2023 г., касационната инстанция е отменила решението на АССГ, в частта, с която е обявена за нищожна Заповед № РД05-

263/08.04.2022 г. на Председателя на ДАБ при МС в частта ѝ по т. 4 и т. 5, жалбата на украинските граждани е отхвърлена.

В своето решение Върховният административен съд не е приел за правилен извода на АССГ относно липсата на законова или подзаконова разпоредба, която да оправомощава Председателя на ДАБ при МС да издаде оспорената заповед в частите ѝ по т. 4 и т. 5.

Върховният административен съд е посочил, че основателно в касационната жалба се акцентира върху обстоятелството, че законодателят изрично е регламентирал в чл. 68, ал.1, т. 2 от Закона за убежището и бежанците, че производство за предоставяне на международна закрила се образува с регистрирането на чужденец, търсещ международна закрила, след прекратяване или отнемане на временната закрила. Налице е изрична нормативна регламентация за недопустимост на правоотношението, във връзка с предоставяне на международна закрила - статут на бежанец или хуманитарен статут, при действието на временна закрила. С оглед на горепосочените норми и противно на приетото от АССГ, разпоредбата на чл. 15, ал. 1 от ЗУБ е неотнoсима.

При постановяване на своето решение Върховният административен съд е приел, че в мотивите на първоинстанционното решение са възпроизведени избирателно и изолирано една от друга отделни разпоредби от Директива 2001/55/ЕО. АССГ не е съобразил, че съгласно чл. 2, буква „а“ от Директива 2001/55/ЕО „временна закрила“ означава процедура от изключителен характер за предоставяне в случай на масово навлизане или заплаха от масово навлизане на разселени лица от трети страни, които не могат да се завърнат в страната по произход, предоставяне на незабавна и временна закрила, особено когато съществува риск системата по предоставяне на убежище да не бъде в състояние да обработи и да е в невъзможност да разгледа всички искания, без това да доведе до неблагоприятни последици за нейното ефективно функциониране, като тази изключителна мярка се предприема в интерес на засегнати лица и на други лица, търсещи закрила.

Върховният административен съд е извел извод, че при постановяване на своето решение следва да бъде споделена тезата, поддържана в касационната жалба, че съобразявайки изключителността на ситуацията, Председателят на ДАБ при МС е отчетел, че масовото навлизане на разселени лица на територията на Република България е обстоятелство, което налага да се регулират тези обществени отношения по един безспорен начин, а именно с прилагането на еднакво решение за всички разселени от Украйна лица, за които са образувани производства за международна закрила по общия ред. В съответствие с чл. 60, ал. 1 от АПК правилно, е допуснато предварително изпълнение на решенията за прекратяване на производствата по предоставяне на международна закрила, образувани след 14 март 2022г. по молба на разселени лица от Украйна.

От анализа на съдебните решения могат да се очертаят следните изводи:

1. В значителна част от решенията си съдът е възприел изводите на административния орган, че в страната на произход на кандидата за международна

закрила не е налице състояние на въоръжен международен или вътрешен конфликт, който да обуславя необходимостта от предоставянето на международна закрила. Съдът се позова на справките изготвяни от Дирекция „Международна дейност“, ДАБ при МС, като по този начин освен че се възприема отсъствието на международен конфликт по смисъла на чл. 9, ал. 1, т. 3, също така се опровергават и посочените в подаваните жалби аргументи, че не са изследвани всички факти и обстоятелства в държавите по произход на търсещите закрила.

В този смисъл са и решения на съда, в които се приема, че в страните Алжир, Афганистан, Ливан, Бангладеш, Мароко, Египет и Пакистан не е налице международен или вътрешен въоръжен конфликт, който да достига границите на безогледно насилие и съответно да обуславя необходимостта от предоставяне на международна закрила.

2. Потвърждава се преценката на административния орган, че в някои от случаите не се касае за лице търсещо закрила, а за мигрант, който напуска държавата си на произход поради лични, икономически, битови или криминални причини.

3. В няколко от решенията, за да отхвърли жалбата на чужденеца, АССГ се е мотивирал, позовавайки се на откритите в административното производство несъответствия на заявените от чужденеца данни пред интервюиращия орган. Това става най-често при последваща молба закрила и/или при проведено повече от едно интервю, като заявената информация съществено се разминава, което води до извода за недостоверността на бежанската история.

В заключение от съдебния анализ на горепосочените решения се очертават следните изводи:

При извършеният съдебен анализ се налагат следните изводи:

1. Необходимо е да се спазват процедурите, указани в ЗУБ. Неспазването на административнопроизводствените правила води до отмяна на административния акт. Тежестта на този порок е от такова естество, че не може да бъде санирана и преодоляна пред касационната инстанция.
2. Производството е протекло при стриктно спазване на процедурите, регламентирани в закона и приложимата европейска директива – проведено е лично интервю с молителя в присъствието на преводач. По време на интервюто на чужденеца е предоставена възможност да изложи съображенията си относно неговата молба за предоставяне на международна закрила пред лице, което има правомощия по силата на националното право за провеждането на подобно интервю. Осигурени са всички условия, които дават възможност на кандидата да изложи основанията за своята молба по последователен начин. Интервюто е проведено от интервюиращ орган, който е отчетел личните и общите обстоятелства във връзка с молбата на търсещия закрила, който е бил в

състояние да гарантира подходящо общуване между кандидата и лицето, което провежда интервюто, избран е преводач, който да е в състояние да гарантира подходящо общуване между кандидата и лицето, което провежда интервюто. Общуването се осъществява на предпочетения от кандидата език, освен ако няма друг език, който той разбира и на който той е в състояние да общува ясно. Когато това е възможно, държавите-членки предоставят преводач от същия пол, ако кандидатът е поискал това, освен ако решаващият орган няма причини да смята, че искането е на основания, които не са свързани със затруднения от страна на кандидата да представи изчерпателно основания за молбата си. От своя страна на проведеното интервю, кандидатът е дал обяснения, свързани с неговата бежанска история, интервюто е обективизирано в протокол от проведено интервю. Оспорващият е подписал протокола, като текстът е бил преведен на разбираем за него език, отново с помощта на преводач от арабски език. Производството е приключило без забавяне, изготвено е становище от страна на интервюиращия орган съобразно преценка на събраните по преписката доказателства, с което е предложено на оспорващия да бъде отказан статут на бежанец и хуманитарен статут.

3. Съдът приема справките, изготвяни от дирекция „Международна дейност“ за доказателство относно съдържащите се в тях факти и информация. Това налага да се следва установената практика по всяко административно дело да се прилага актуална справка за държавата по произход на съответното лице, като при необходимост, се ползват не общи справки, а такива, съдържащи конкретна информация, съобразно спецификата на представената бежанска история.
4. По отношение на всички анализирани решения се налага извод, че съдът е приел, че не са налице основанията на чл. 8 и чл. 9 от ЗУБ за предоставяне на международна закрила на гражданите на Руската Федерация, Турция, Египет, Алжир Ливан, Тунис, Мароко, Ирак, Иран, Пакистан, Афганистан и Саудитска Арабия. Отделно е изведен извод и за липса безогледно насилие по причина на международен или вътрешен въоръжен конфликт в изброените държави.
5. Съдът в хода на разглеждане на делата е установил, че чуждите граждани, използват налична и достъпна за тях информация от държавите на произход, и надграждат своята бежанска история съобразно тази информация.
6. Констатирана е противоречива съдебна практика по административни дела, с предмет на обжалване решения за прехвърляне в друга страна-членка на ЕС съгласно Регламент „Дъблин“.
7. Всички административни актове, издадени за настаняване в ПЗТ на основание чл. 45 б от ЗУБ са потвърдени от съда. В хода на тези производства, както и в производствата по отнемане на предоставена международна закрила, когато основанието за издаване на административния акт е предоставена от ДАНС информация, че

чужденеца представлява заплаха за националната сигурност, е задължително да бъде предоставена и класифицираната информация, обосноваваща този извод, когато са дадени на ДАБ указания в тази връзка от съда.

8. Относно принципът "non-refoulement", залегнал в разпоредбата на чл. 4, ал. 3 от ЗУБ, ВАС е приел, че дори и да няма изрично изложено направена преценка от страна на административния орган относно „забраната за връщане“, правилното прилагане на материалния закон по отношение на упоменатия принцип се извежда от цялостния административен акт, в който са изложени доводи, в случай на завръщането на жалбоподателя в страната по произход няма да са застрашени неговите живот и здраве и връщането няма да го постави в опасност от изтезания или нечовешко отношение. Тези изводи са на база липса на основания по чл. 8 и чл. 9 от ЗУБ за предоставяне на международна закрила и анализ на представена справка от дирекция „Международна дейност“ за обстановката в държавата по произход на чужденеца.
9. В хода на издаване на решение административният орган е обсъдил подробно бежанската история на детето, ведно с тази на неговите родители, които също са търсели международна закрила на територията на България, но и спрямо тях е бил постановен изричен отказ, потвърден при съдебното оспорване по реда на АПК. В Решенията на Върховният административен съд възприема изводите на административния орган и съда, че са налице предпоставките Република Турция да се приеме за „трета сигурна държава“.
10. От важно значение е да се установи наличието на определена връзка между кандидата и съответната трета държава. Връзката е необходимо да е достатъчна ясно определена, за да приеме разумно, че кандидата ще се върне в третата страна. По отношение на определяне на обема на тази връзка, държавите – членки запазват широка свобода на преценката при прилагането на това условие в националното ниво. В някои държави за наличие на такава връзка се приема, издадено в третата страна разрешително за пребиваване или местожителство, докато в дреги се търсят по-скоро лични връзки, като произход на кандидата, владееенето на официален език на третата страна, установени семейни, социални или културни връзки и т.н.
11. Според чл. 15, ал. 1 ЗЗДет, по всяко административно или съдебно производство, по което се засягат права или интереси на дете, то задължително се изслушва, ако е навършило 10-годишна възраст, освен ако това би навредило на неговите интереси. В допълнение е и разпоредбата на чл. 15, ал. 6 ЗЗДет, която задължава при всяко дело съдът или административният орган да уведомят Дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето, която изпраща представител, който изразява становище, а при невъзможност изпраща

доклад. От данните по делото е видно, че административният орган при издаването на решението си се е съобразил с посочените по-горе законови изисквания, които в случая са императивни и точно е изпълнил предписаната административна процедура. По делото има приложено и експертно становище на Дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето.

12. В заключение, след анализ на положителните решения на ВАС може да се обобщи, че не се касае за чужди граждани, които са били принудени да напуснат държавата си на произход поради опасност за техния живот, а се касае за лица, които търсят по-добри условия за живот. В голяма част от случаите кандидатите за международна закрила посочват причини от икономически, криминален и битов характер. Също често срещан извод е, че чужденците представят данни, които са недостоверни с единствената цел да се обоснове бежанска история относима към предоставянето на международна закрила (твърдяна смяна на религиозна принадлежност, сексуална ориентация, развитие на обясненията и добавянето на съществени елементи, непосочени в първоначалните интервюта). В тези случаи решенията са в полза на административния орган, след като са констатирани противоречия в заявеното от чуждите граждани, което е наложило извода за недостоверност на заявената история. Потвърждават се изводите на административния орган, изведени от справките на Дирекция „Международна дейност“, че независимо от наличието на инцидентни актове на насилие, отразените данни сочат липсата на висока степен на безогледно насилие, изискуема за търсенето на международна закрила. От анализа на съдебните решения е видно, че в административните производство са събрани необходимите данни и доказателства, като същите са обсъдени, анализирани и съпоставени с разпоредбите на закона, което обуславя постановяването на правилни, мотивирани и законосъобразни решения.

I. ПРЕДЛОЖЕНИЯ:

1. Анализът на съдебната практика да бъде сведен до знанието на длъжностните лица на ДАБ при МС, провеждащи производствата за предоставяне на международна закрила.
2. В работата със случаи на лица от „уязвима група“ и най-вече малолетни и непълнолетни, търсещи закрила, служителите на ДАБ при МС да обръщат особено внимание на специалните нужди и потребности на тези лица, като отчитат тяхното особено положение при вземането на решения в рамките на производството за предоставяне на международна закрила.